

Kompetensgapet på arbetsmarknaden

Tillgång och efterfrågan på
internationell kompetens

Denna promemoria är framtagen av konsultföretaget New Republic på uppdrag av Svenskt Näringsliv.
Kontaktpersoner på Svenskt Näringsliv är Amelie Berg och Patrik Karlsson

Innehåll

Sammanfattning	2
1 Arbetskraftsinvandring åter en aktuell fråga	3
1.1 Grunden till dagens regler för arbetskraftsinvandring	3
1.2 Nya politiska ställningstaganden i migrationspolitiken	3
2 Tillgång och efterfrågan på kompetens är i obalans	5
2.1 Stor efterfrågan på arbetskraft	5
2.2 För få utbildas inom bristyrken	8
2.3 Arbetskraftsinvandring till bristyrken	9
3 Källförteckning	11

Sammanfattning

I Sverige råder ett kompetensgap på arbetsmarknaden mellan å ena sidan behovet av arbetskraft och å andra sidan den kompetens som finns och kommer att finnas tillgänglig under överskådlig framtid.

Enligt SCB:s långsiktiga prognos över arbetsmarknadsutsikterna förväntas utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden, rent numerärt, i stort vara i balans till 2035. Men det förväntas råda stor brist inom flera yrkeskategorier som är centrala för både offentlig sektor och för näringslivet. Det gäller exempelvis personer med gymnasial yrkesutbildning inom livsmedelsindustri, vård och omsorg samt teknik. Bland högskoleutbildade kommer bristen att vara störst för lärare och vårdpersonal samt ingenjörsyrken och systemvetare. Även inom yrken som inte kräver någon specifik utbildning är behovet stort.

När företagen inte kan rekrytera rätt kompetens leder det till att planerade expansioner ställs in, att företag tackar nej till ordrar och att vården och skolan står utan behörig personal. Detta riskerar att dämpa sysselsättningsutvecklingen och välbefindandet i Sverige.

Trots detta för politiska partier och fackliga organisationer fram krav på att begränsa arbetskraftsinvandringen. Framst riskerar arbetskraftsinvandring till yrken som inte ställer krav på särskild utbildning att strypas.

Arbetsgivare vittnar om stora behov av kompetens

Inom många branscher är bristen på arbetskraft med rätt kompetens stor och leder ibland till svårigheter att driva verksamheten. Problemet begränsas inte till yrken som kräver högskolekompetens, utan gäller i hög grad också yrken utan krav på längre utbildning – såsom bärplockare och skogsplantörer eller slaktare.

Behoven täcks inte av utbildningsåtgärder

Kritiken mot arbetskraftsinvandring handlar ofta om att det anses vara bättre att utbilda de som redan finns i Sverige. Men behoven på arbetsmarknaden är akuta och det kommer att ta tid att utbilda personer i Sverige, inte minst på grund av den skriande bristen på behöriga lärare inom de områden där bristen på arbetskraft är som störst.

Lågt söktryck och många avhopp från de flesta typer av lärarutbildningar gör det i praktiken omöjligt att utbilda tillräckligt många i Sverige för att möta arbetsmarknadens behov av kompetent arbetskraft. Särskilt akut blir detta för yrkesutbildningar på gymnasial nivå.

Fortsatt behov av arbetskraftsinvandring i hela näringslivet

Eftersom utbildningsåtgärder inte kan klara att möta arbetsmarknadens behov behövs goda förutsättningar för arbetskraftsinvandring. Sverige är ett litet land med ett stort kompetensbehov och behöver vara öppet för kompetens från hela världen. Det råder stor konkurrens på den globala arbetsmarknaden, och då krävs aktiva insatser för att rekrytera och attrahera kompetens på alla nivåer till Sverige.

De som kommer till Sverige för att arbeta bidrar från första dagen till kompetensförsörjningen i både näringsliv och offentlig sektor.

Dagens kompetensgap måste mötas med fler personer som redan har den utbildning, erfarenhet och kompetens som krävs och som är villiga att arbeta inom de yrken där det finns en efterfrågan.

1 Arbetskraftsinvandring åter en aktuell fråga

Frågan om arbetskraftsinvandring har aktualiserats genom nya politiska förslag från riksdagens partier samt ett ökat fokus på migrationsfrågor. Nedan presenteras kortfattat bakgrunden till de nu gällande reglerna samt de viktigaste nya förslagen som förts fram i debatten.

1.1 Grunden till dagens regler för arbetskraftsinvandring

2008 förändrades regelverket för arbetskraftsinvandring. Syftet var att skapa ett mer effektivt och flexibelt system för rekrytering av arbetskraft från länder utanför EU/EES-området. Målet med förändringarna var att motverka bristen på arbetskraft genom att förbättra möjligheterna för arbetsgivare att rekrytera personer med rätt kompetens. En av de större förändringarna var slopandet av den myndighetsbaserade arbetsmarknadsprövningen. Arbetsgivarnas kompetensbehov var utgångspunkten för denna förändring:

”Det är den enskilde arbetsgivaren som har bäst kunskap om vilka rekryteringsbehov som föreligger i den egna verksamheten. Därav följer att arbetsgivarens bedömning av om det finns ett behov av att rekrytera från tredjeland bör vara utgångspunkten vid handläggningen av ärenden om uppehålls- och arbetstillstånd.”¹

1.2 Nya politiska ställningstaganden i migrationspolitiken

I samband med valet 2018 har frågorna om arbetskraftsinvandringen på nytt aktualiserats. Inget av de traditionella politiska blocken samlar en majoritet i riksdagen, och de större partierna har indikerat en vilja att inleda förhandlingar om den framtida migrationspolitiken.² Denna typ av förhandlingar kan komma att inkludera regelverket för arbetskraftsinvandring, där följande ståndpunkter kan bli aktuella:

- Socialdemokraterna vill återinföra den myndighetsbaserade arbetsmarknadsprövningen samt införa en tröskel för lägsta utbildningsnivå eller yrkeserfarenhet.³
- Vänsterpartiet vill återinföra den myndighetsbaserade arbetsmarknadsprövningen och vill att anställningserbjudandet ska vara juridiskt bindande.⁴
- Sverigedemokraterna vill i huvudsak endast tillåta arbetskraftsinvandring till högkvalificerade yrken.⁵
- Allianspartierna vill underlätta för så kallad kompetensinvandring, genom att införa en ny form av visum – för att söka jobb eller starta företag – för högutbildade och experter.

¹ <https://www.regeringen.se/49bb60/contentassets/676dda4afac341f38344e3e5641baddc/nya-regler-for-arbetskraftsinvandring-prop.-200708147>

² <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Kv7vpX/s-och-m-tror-pa-migrationssamtal>

³ <https://www.socialdemokraterna.se/aktuellt/2018/stopp-for-arbetskraftsinvandring-till-yrken-utan-sarskilda-kvalifikationer/>

⁴ <https://arbetet.se/2018/04/30/sa-har-gor-inte-ett-arbetarparti-socialdemokraterna/>

⁵ <https://sd.se/wp-content/uploads/2018/05/Migrationspolitiskt-inriktningsprogram.pdf>

- Miljöpartiet är kritiskt inställda till Socialdemokraternas förslag om att återinföra arbetsmarknadsprövningen. Istället vill Miljöpartiet bygga vidare på nuvarande regelverk.⁶
- De fackliga centralorganisationerna är splittrade. LO vill återinföra den myndighetsbaserade arbetsmarknadsprövningen⁷ och införa juridiskt bindande anställningsavtal.⁸ TCO vill inte återinföra en myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning, utan vill säkerställa att villkoren är i nivå med svenska kollektivavtal.⁹ Även Saco vill säkerställa att villkoren i anställningsavtalen är i linje med svenska villkor men vill inte återinföra en myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning.¹⁰

⁶ <https://www.mp.se/politik/valmanifest2018>

⁷ http://www.lo.se/start/nyheter/bra_med_begransad_arbetskraftsinvandring

⁸ http://www.lo.se/start/politiska_sakfragor/arbetskraftsinvandring

⁹ <https://www.arbetsvarlden.se/tco-ryter-ifran-om-arbetskraftsinvandring/>

¹⁰ <https://www.saco.se/press/aktuellt-fran-saco/debatt/lat-fler-komma-till-sverige-for-att-jobba/>

2 Tillgång och efterfrågan på kompetens är i obalans

Sverige befinner sig på toppen av en högkonjunktur med en arbetslöshet på 6,4 procent och en sysselsättningsgrad på 68,5 procent.¹¹ Konjunkturinstitutet bedömer att arbetslösheten kommer att vara oförändrad under det kommande året men att sysselsättningsgraden kommer att öka.¹² En allt större andel av de som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen tillhör gruppen särskilt utsatta. Gruppen har ökat mellan 2005 och 2018, från strax över 50 procent till cirka 75 procent av alla arbetslösa.¹³

Statistiska Centralbyrån (SCB) slår fast att allt färre kommer att behöva försörja allt fler. Försörjningskvoten, det vill säga hur många personer som 100 personer i åldern 20–65 år ska försörja utöver sig själva, ökar från 76 till 81 fram till år 2028. Befolkningsökningen kommer att vara större bland barn, unga och äldre snarare än inom de mest förvärvsaktiva åldrarna.¹⁴ Den utvecklingen pågår parallellt med att efterfrågan på arbetskraft ökar.

2.1 Stor efterfrågan på arbetskraft

Det råder stor efterfrågan på kompetent arbetskraft i hela näringslivet och i hela landet. I Svenskt Näringslivs rekryteringsenkät framgår att hela sju av tio företag, bland de företag som har försökt att rekrytera, uppger att de hade svårt att hitta rätt kompetens.¹⁵

Svårigheterna har ökat inom alla näringsgrenar de senaste fem åren. Enligt SCB:s statistik har den största ökningen skett inom byggbranschen. Där har 45 procent av arbetsgivarna svårt att hitta rätt kompetens, att jämföra med 20 procent under våren 2013.¹⁶ Problembilden bekräftas också av Konjunkturinstitutet.¹⁷ Nästan hälften av byggföretagen uppgav i augusti 2018 att bristen på arbetskraft är det främsta hindret för ökat byggande.¹⁸

Även andra organisationer – exempelvis IT&Telekomföretagen, Visita och Transportföretagen – anger stora rekryteringsbehov i sina respektive branscher de kommande åren. Här följer ett par exempel på problemets omfattning:

- Inom den **digitala sektorn** bedöms att 70 000 personer behöver rekryteras inom de närmaste fyra åren.¹⁹ Samtidigt var det år 2017 endast 3 567 personer som examinerades²⁰ och 6 332 arbetstillstånd (förstagångs- och förlängningsärenden) som godkändes.²¹

¹¹ <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/arbetskraftsundersokningar/arbetskraftsundersokningarna-aku/pong/statistiknyhet/arbetskraftsundersokningarna-aku-augusti-2018/>

¹² Konjunkturinstitutet, Prognosdatabas. Arbetslöshet och sysselsättning 2018–2019.

¹³ <https://www.arbetsformedlingen.se/download/18.37122d2f163f1d684111104d/1528878046529/arbetsmarknadsutsikterna-vt-2018.pdf>

¹⁴ SCB, Sveriges framtida befolkning 2018–2070.

¹⁵ https://www.svensktnaringsliv.se/migration_catalog/Rapporter_och_opinionsmaterial/Rapporter/rekryteringsenkaten-2018_698631.html/BINARY/Rekryteringsenk%C3%A4ten%202018.pdf

¹⁶ <https://www.arbetsformedlingen.se/download/18.37122d2f163f1d684111104d/1528878046529/arbetsmarknadsutsikterna-vt-2018.pdf>

¹⁷ https://www.konj.se/download/18.585e3041650b0af70819564/1533536045061/Konjunkturuppdatering_augusti2018.pdf

¹⁸ <https://www.konj.se/download/18.4cf5fb6e16577df5c5e7cb7a/1535545760448/Konjunkturbarometern-augusti-2018.pdf>

¹⁹ <https://www.itot.se/app/uploads/sites/2/imported/ITTelekom-Rapport-Brist-Pa-IT-kompetens-webb.pdf>

²⁰ Inräknat civilingenjörer, högskoleingenjörer och generella examina inom relevanta ämnesområden samt examinerade från yrkeshögskolan (2016)

²¹ Migrationsverket, special beställd statistik

- Kompetensgapet inom **välferden** är lika alarmerande. Mer än en halv miljon nyrekryteringar krävs för att täcka behoven fram till år 2026.²² 300 000 av dessa förklaras av att många i sektorn går i pension under perioden. Antalet examinerade uppgick år 2017 till 59 757²³, och enbart 1 303 arbetstillstånd godkändes för personer från länder utanför EU.²⁴ Därtill lämnar många yrkesverksamma branschen helt, vilket försvårar läget ytterligare. Inom vissa områden är bristen särskilt stor. 96 procent av arbetsgivarna inom skola och utbildning anger brist på nytexaminerade grundskollärare inom matematik och NO och 94 procent anger brist på speciallärare. När det gäller sjuksköterskor med specialistutbildning anger 87 procent av arbetsgivarna att det råder brist på nytexaminerade. Däremot förväntas tillgången på läkare motsvara behovet, vilket i hög grad beror på invandring av personer med läkarutbildning.²⁵
- Motsvarande problem återfinns inom **transportnäringen**, som behöver rekrytera 6 400 personer inom tre år och 4 000 personer bara under 2018.²⁶ Samtidigt uppgick antalet arbetstillstånd för personer från länder utanför EU endast till 228 under 2017.²⁷
- Inom **restaurangbranschen** är behovet också tydligt. Det saknas enligt branschen 5 000 kockar och 6 991 servitörer fram till år 2023.²⁸ 1 467 arbetstillstånd godkändes eller förlängdes under 2017, och 2 176 personer examinerades från gymnasie-, yrkeshögskole- eller högskolestudier.
- Även inom **livsmedelsindustrin** finns det behov av att rekrytera från andra länder. Sverige saknar exempelvis slakteriutbildning, samtidigt som branschen har behov av cirka 200 slaktare. Branschen har ett snabbspår för att hitta nyanlända i Sverige med rätt kunskaper, men därifrån kommer bara en handfull individer per år. Det beror delvis på att det är en rekryteringskanal som är myndighetsberoende, men också på att det helt enkelt inte finns så många individer med rätt förkunskaper och erfarenhet.²⁹
- Det kanske tydligaste exemplet är gruppen **bärplockare och plantörer**. Runt 4 000 personer kommer varje år till Sverige för att plocka bär eller plantera skog. Enligt uppgift från Gröna arbetsgivare, som organiserar företag inom skogsplantering, beror det bland annat på att inte tillräckligt många i Sverige är intresserade av att söka jobben, till exempel på grund av att det är säsonganställningar. Lönerna är kollektivavtalsenliga, men jobbet är fysiskt krävande och arbetsgivarna behöver motiverade och engagerade personer. De som kommer till Sverige genom arbetstillstånd återkommer ofta säsong efter säsong, vilket ger dem värdefull erfarenhet.³⁰

²² <https://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7585-610-0.pdf?issuusl=ignore>

²³ Inkluderat gymnasiet, komvux, yrkeshögskolan och universitetet

²⁴ Migrationsverket, special beställd statistik

²⁵ SCB, Arbetskraftsbarometern 2017

²⁶ <https://www.transportforetagen.se/Documents/Kompetensforsorjning/TFs-Tempen/2018/Tempen-pa-motorbranschen-2018-RIKS.pdf>

²⁷ Migrationsverket

²⁸ http://bfuf.se/wp-content/uploads/2014/01/BFUF_rapport_2_Tillvaxtvark.pdf, samt Migrationsverkets statistik

²⁹ Samtal med Joel Andersson på Livsmedelsföretagen, 17 oktober 2018

³⁰ Samtal med Emma Terander på Gröna Arbetsgivare, 16 oktober 2018.

Efterfrågan på arbetskraft spänner alltså över många yrken med mycket olika utbildningskrav och även utan krav på utbildning.

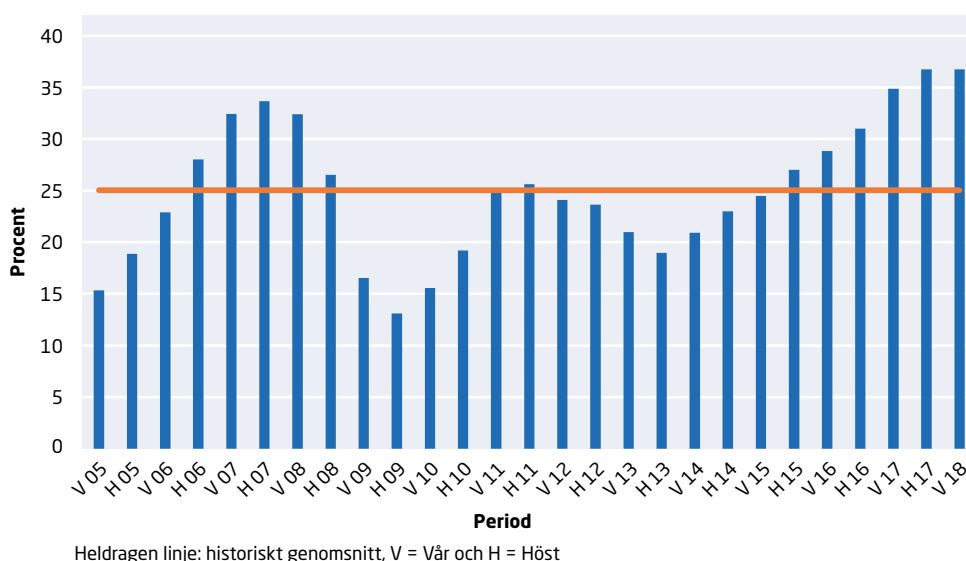
Arbetskraftsbristen till yrken med krav på viss utbildning gäller såväl erfarna som nyutexaminerade personer. Tabell 1 nedan visar andelen arbetsgivare som uppger brist på nyutexaminerade respektive yrkeserfarna inom ett antal gymnasiala utbildningar. Bristen är utbredd inom flertalet branscher, inte minst fordon, bygg, automation och transport.³¹

Tabell 1. Andel arbetsgivare som uppger brist, efter utbildning och erfarenhet.

Gymnasieutbildning	Nyutexaminerade	Yrkeserfarna
Barn- och fritidsutbildning	44 %	56 %
Byggtutbildning	77 %	94 %
Dator- och kommunikationsteknik	66 %	49 %
Elteknisk utbildning	59 %	86 %
Fordonsutbildning	94 %	95 %
Industri teknisk utbildning	66 %	86 %
Kyl-, värmepumps- och ventilationsteknik	72 %	69 %
Utbildning i automation	77 %	91 %
VVS-utbildning	51 %	83 %
Naturbruksutbildning	80 %	90 %
Vård- och omsorgsutbildning	61 %	65 %
Restaurangutbildning	74 %	76 %
Transportutbildning	80 %	93 %

Svårigheterna att hitta rätt kompetens finns i såväl offentlig som privat sektor. 37 procent av de privata arbetsgivarna har svårt att hitta rätt kompetens i samband med rekryteringar, att jämföra med det historiska snittet på 25 procent. Utvecklingen illustreras i diagram 1 nedan.³²

Diagram 1. Brist på arbetskraft, privata arbetsgivare, 2005-2018.³³

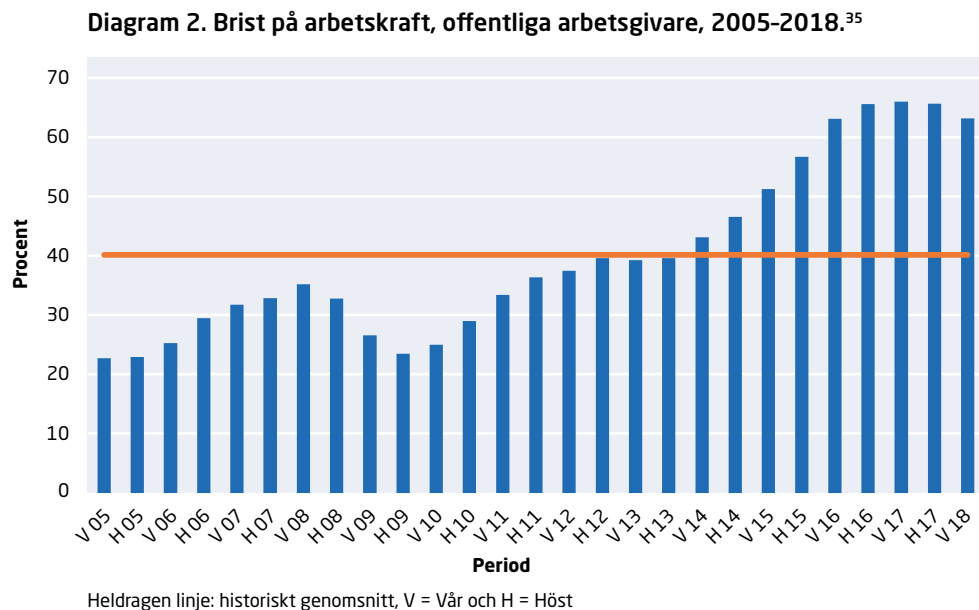

³¹ https://www.scb.se/contentassets/24d533b997c5430d9d0427804fadbd2f/uf0505_2017a01_am78br1705.pdf

³² <https://www.arbetsformedlingen.se/download/18.37122d2f163f1d684111104d/1528878046529/arbetsmarknadsutsikterna-vt-2018.pdf>

³³ Bild från Arbetsförmedlingen, Arbetsmarknadsutsikterna våren 2018. Säsongsrensade data

Problemet är ännu mer utbrett bland offentliga arbetsgivare: 63 procent av de offentliga arbetsgivarna upplever svårigheter att hitta rätt kompetens, och det historiska snittet är 40 procent.³⁴ Se diagram 2 nedan.

Kompetensgapet medför ett antal negativa konsekvenser, till exempel att befintlig personal får arbeta mer och att företag tvingas tacka nej till uppdrag. Det i sin tur riskerar att dämpa sysselsättningsutvecklingen.³⁶

2.2 För få utbildas inom bristyrken

Utbildningssystemet har en viktig uppgift i att möta arbetsmarknadens behov av rätt utbildad personal. Den uppgiften har visat sig allt svårare att klara. Officiella prognoser från Arbetsförmedlingen och SCB har i allt högre grad pekat på den missmatchning som råder på arbetsmarknaden.

2015 presenterade regeringen ett nytt kunskapslyft med fler permanenta platser på universitet och högskolor, yrkeshögskolan, komvux och yrkesvux samt folkhögskolor.³⁷ Kunskapslyftet beräknas under 2018 omfatta cirka 78 000 statligt finansierade utbildningsplatser. Det finns planer på att öka antalet utbildningsplatser inom nämnda utbildningsområden från 78 780 till 93 185 mellan 2018 och 2021. Yrkeshögskolan är den utbildningsform som ökar mest i förhållande till tidigare omfattning. Antalet platser kommer att öka med cirka 45 procent fram till år 2022, vilket motsvarar cirka 14 000 nya YH-platser.³⁸

Satsningarna på fler utbildningsplatser syftar till att möta arbetsmarknadens behov, men att ensidigt öka antalet platser räcker inte för att minska kompetensgapet på arbetsmarknaden. Avhoppet från utbildningarna blir fler (var fjärde student läsåret 2015/2016³⁹), samtidigt som intresset för att söka vissa utbildningar är lågt och till och med sjunker.

³⁴ https://www.arbetsformedlingen.se/download/18.5490f47d160238986dd8d56e/1513322685305/prognos_arbetsmarknadsutsikterna_hosten_2017_nykorrad.pdf

³⁵ Bild från Arbetsförmedlingen, Arbetsmarknadsutsikterna våren 2018. Säsongsrensade data

³⁶ https://www.svensktnaringsliv.se/migration_catalog/Rapporter_och_opinionsmaterial/Rapporter/rekryteringskaten-2018_698631.html/BINARY/Rekryteringsenk%C3%A4ten%202018.pdf

³⁷ <https://www.regeringen.se/artiklar/2015/09/nytt-kunskapslyft2/>

³⁸ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/09/utbildningsdepartementets-samlade-budgetsatsningar-2018/>

³⁹ <http://www.uka.se/download/18.661e864c1639ebc31e7750/1527582917836/rapport-2018-05-30-arsrapport-2018.pdf>

Andelen outnyttjade platser inom yrkeshögskoleutbildningarna har ökat från 10 till 17 procent mellan 2013 och 2017.⁴⁰ Vidare är söktrycket inom vissa yrkesvux- utbildningar lågt.⁴¹

Söktrycket till utbildningar till lärare eller sjuksköterska har inte heller ökat i takt med behoven. För att komma tillrätta med lärarbristen skulle över 8 000 nya lärar- studenter behöva börja varje år enligt Universitetskanslersämbetet (UKÄ).⁴²

En ytterligare försvårande omständighet är att det råder brist på behöriga yrkeslärare och ämneslärare vid landets gymnasieutbildningar med yrkesinriktning. Färre än 60 procent av yrkeslärarna är behöriga. Dessutom förväntas antalet examinerade från lärarutbildningar under perioden 2017–2031 motsvara mindre än hälften av behovet. Det gör att antagningen till dessa program skulle behöva öka med cirka 130 procent för att möta behovet,⁴³ vilket är en osannolik utveckling.

Omkring 15 procent av de som går yrkeslärarutbildningar hoppar dessutom av utbildningen redan efter ett år. Även från ämneslärarutbildningarna är avhoppet stora. Efter tre år på det 4–5,5 år långa ämneslärarprogrammet har fler än hälften av studenterna hoppat av.⁴⁴

2.3 Arbetskraftsinvandring till bristyrken

Tabell 2 nedan visar antalet beviljade arbetstillstånd (förstagångsärenden) under 2017 för de tio största yrkena.⁴⁵ Sammanlagt beviljades 15 552 arbetstillstånd. Den allra största gruppen är personer inom it, följt av bärplockare och plantörer.

Tabell 2. Beviljade arbetstillstånd 2017 (förstagångsärenden).⁴⁶

10 största yrkena	Antal
It-arkitekter, systemutvecklare och testledare m.fl.	4 029
Bärplockare och plantörer m.fl.	3 043
Civilingenjörsyrken	1 082
Kockar och kallskänkor	849
Snabbmatpersonal, köks- och restaurangbiträden m.fl.	781
Städare och hemservicepersonal m.fl.	513
Ingenjörer och tekniker	431
Skötare, vårdare och personliga assistenter m.fl.	268
Skogsarbetare	257
Drift-, support- och nätverkstekniker m.fl.	246
Snickare, murare och anläggningsarbetare	240
Totalt (alla yrken)	15 552

⁴⁰ https://www.myh.se/Documents/Publikationer/Rapporter/2018/Statistisk_arsrapport_2018.pdf

⁴¹ <https://skl.se/tjanster/press/nyheter/nyhetsarkiv/hinderforbreddatutbudavyrkesutbildningarforvuxna.24686.html>

⁴² <http://news.cision.com/se/universitetskanslersambetet/r/fortsatt-lagt-intresse-for-bristryrken,c2534123>

⁴³ <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/utbildning-och-forskning/analyser-och-prognoser-om-utbildning-och-arbetsmarknad/analyser-om-utbildning-och-arbetsmarknad/produktrelaterat/narliggande-information/lararprognos-2017---stor-brist-pa-larare/>

⁴⁴ <http://www.uka.se/download/18.661e864c1639ebc31e7750/1527582917836/rapport-2018-05-30-arsrapport-2018.pdf> s. 52

⁴⁵ Detta omfattar inte anhängiga till arbetstagare, idrottsutövare, artister, au-pairer, gästforskare, praktikanter eller egna företagare.

⁴⁶ Migrationsverket, Arbetstagare – de största yrkesgrupperna.

I tabell 3 nedan redovisas antalet förlängda arbetstillstånd under 2017. Sammanlagt förlängdes 9 775 arbetstillstånd.⁴⁷ Värt att notera är att många personer inom yrken som är av säsongskaraktär, t.ex. bärplockare, plantörer och skogsarbetare, inte stannar i Sverige så lång tid att det blir aktuellt att förlänga deras tillstånd.

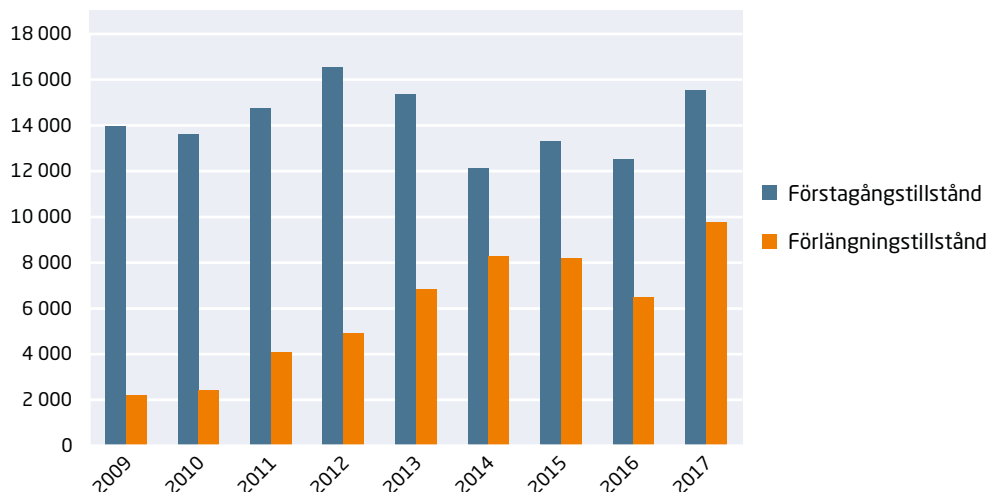
Tabell 3. Beviljade arbetstillstånd 2017 (förlängningsärenden).⁴⁸

10 största yrkena	Antal
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	1 662
Saknar SSYK*	1 368
Övriga it-specialister	547
Kockar och kallskänkor	542
Restaurang- och köksbiträden m.fl.	443
Systemanalytiker och it-arkitekter m.fl.	371
Städare	317
Övriga civilingenjörstrycken	312
Systemtestare och testledare	173
Civilingenjörstrycken inom maskinteknik	161
Totalt (samtliga yrken)	9 775

* Innefattar gästforskare, praktikanter och egna företagare. Bland förstagångsansökningarna exkluderas dessa grupper så att endast arbetstagare kvarstår, men detta kan inte göras vid sammanställningen av statistiken hos Migrationsverket.

Diagram 3 visar utvecklingen av antalet beviljade arbetstillstånd, inklusive förlängningar, mellan 2009 och 2017. Under perioden har det gjorts justeringar i regelverket, till exempel utökade krav för att bevilja arbetstillstånd inom vissa branscher.

Figur 3. Antal beviljade arbetstillstånd (förstagångsärenden och förlängningsärenden).⁴⁹

⁴⁷ Anhöriga till arbetstagare, idrottsutövare, artister, au-pairer, gästforskare, praktikanter eller egna företagare som exkluderas bland förstagångstillstånd kan förekomma bland förlängningar, på grund av att förlängningar inte kan urskiljas på samma detaljnivå som förstagångstillstånd.

⁴⁸ Specialbeställd statistik från Migrationsverket över beviljade förlängda arbetstillstånd 2017.

⁴⁹ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2014/05/prop.-201314227/>

3 Källförteckning

Aftonbladet

S och M tror på migrationssamtal

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Kv7vpX/s-och-m-tror-pa-migrationssamtal>

Arbetet

Så här gör inte ett arbetarparti, Socialdemokraterna

<https://arbetet.se/2018/04/30/sa-har-gor-inte-ett-arbetarparti-socialdemokraterna/>

Arbetsförmedlingen

Arbetsmarknadsutsikterna våren 2018

<https://www.arbetsformedlingen.se/download/18.37122d2f163f1d684111104d/1528878046529/arbetsmarknadsutsikterna-vt-2018.pdf>

Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2017

https://www.arbetsformedlingen.se/download/18.5490f47d160238986dd8d56e/1513322685305/prognos_arbetsmarknadsutsikterna_hosten_2017_nykorrad.pdf

Arbetsvärlden

TCO ryter ifrån om arbetskraftsinvandring

<https://www.arbetsvarlden.se/tco-ryter-ifran-om-arbetskraftsinvandring/>

Besöksnäringens Forsknings- och utvecklingsfond

Tillväxtvärk

http://bfuf.se/wp-content/uploads/2014/01/BFUF_rapport_2_Tillvaxtvark.pdf

Dagens Juridik

Regler för arbetstillstånd skärps

<http://www.dagensjuridik.se/2011/11/skarpta-regler-arbetstillstand>

IT & Telekomföretagen

IT-kompetensbristen – En rapport om den digitala sektorns behov av spetskompetens

<https://www.itot.se/app/uploads/sites/2/imported/ITTelekom-Rapport-Brist-Pa-IT-kompetens-webb.pdf>

Konjunkturinstitutet

Uppdatering av konjunkturbilden augusti 2018

https://www.konj.se/download/18.585e3041650b0af70819564/1533536045061/Konjunkturuppdatering_augusti2018.pdf

Konjunkturbarometern augusti 2018

<https://www.konj.se/download/18.4cf5fb6e16577df5c5e7cb7a/1535545760448/Konjunkturbarometern-augusti-2018.pdf>

LO

Bra med begränsad arbetskraftsinvandring

http://www.lo.se/start/nyheter/bra_med_begransad_arbetskraftsinvandring

Arbetskraftsinvandring

http://www.lo.se/start/politiska_sakfragor/arbetskraftsinvandring

Migrationsverket

Arbetstagare – de största yrkesgrupperna

<https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Arbetstagare---de-storsta-yrkesgrupperna.html>

Verksamhets- och utgiftsprognos – juli 2018 med rättelser

https://www.migrationsverket.se/download/18.1ef19f6e163f45d340a1c75/1534838699104/Migrationsverkets%20prognos%20juli%202018%20P4-18_2018-08-20.pdf

När du ska anställa någon från ett land utanför EU

<https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Arbetsgivare/Anstalla-fran-lander-utanfor-EU/Nar-du-ska-anstalla.html>

Miljöpartiet

Valmanifest 2018

<https://www.mp.se/politik/valmanifest2018>

Myndigheten för Yrkeshögskolan

Statistisk årsrapport 2018

https://www.myh.se/Documents/Publikationer/Rapporter/2018/Statistisk_arsrapport_2018.pdf

SACO

Låt fler komma till Sverige för att jobba

<https://www.saco.se/press/aktuellt-fran-saco/debatt/lat-fler-komma-till-sverige-for-att-jobba/>

Regeringen

Regeringens proposition 2007/08:147 – Nya regler för arbetskraftsinvandring

<https://www.regeringen.se/49bb60/contentassets/676dda4afac341f38344e3e5641baddc/nya-regler-for-arbetskraftsinvandring-prop.-200708147>

Nytt kunskapslyft

<https://www.regeringen.se/artiklar/2015/09/nytt-kunskapslyft2/>

Utbildningsdepartementets samlade budgetsatsningar 2018

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/09/utbildningsdepartementets-samlade-budgetsatsningar-2018/>

Åtgärder mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2014/05/prop.-201314227/>

Socialdemokraterna

Stopp för arbetskraftsinvandring till yrken utan särskilda kvalifikationer

<https://www.socialdemokraterna.se/aktuellt/2018/stopp-for-arbetskraftsinvandring-till-yrken-utan-sarskilda-kvalifikationer/>

Statistiska Centralbyrån

Arbetskraftsbarometern 2017

https://www.scb.se/contentassets/24d533b997c5430d9d0427804fadbd2f/uf0505_2017a01_am78br1705.pdf

Arbetskraftsundersökningarna (AKU), augusti 2018

<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/arbetskraftsundersokningar/arbetskraftsundersokningarna-aku/pong/statistiknyhet/arbetskraftsundersokningarna-aku-augusti-2018/>

Läraryrkesprognos: Stor brist på lärare

<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/utbildning-och-forskning/analyser-och-prognoser-om-utbildning-och-arbetsmarknad/analyser-om-utbildning-och-arbetsmarknad/produktrelaterat/narliggande-information/lararprognos-2017---stor-brist-pa-larare/>

Sveriges framtida befolkning 2018–2070

https://www.scb.se/contentassets/b3973c6465b446a690aec868d8b67473/be0401_2018i70_br_be51br1801.pdf

Svenska Dagbladet

Arbetskraftsinvandringen minskar drastiskt

<https://www.svd.se/arbetskraftsinvandringen-minskar-drastiskt>

Svenskt Näringsliv

Rekryteringsenkäten 2018

https://www.svensktnaringsliv.se/migration_catalog/Rapporter_och_opinionsmaterial/Rapporter/rekryteringsenkaten-2018_698631.html/BINARY/Rekryteringsenk%C3%A4ten%202018.pdf

Värdet av internationell kompetens – Arbetskraftsinvandringens bidrag till produktion och välfärd

https://www.svensktnaringsliv.se/migration_catalog/Rapporter_och_opinionsmaterial/Rapporter/vardet_av_internationell_kompetens_webbpdf_659981.html/BINARY/Vardet_av_internationell_kompetens_webb.pdf

Sverigedemokraterna

Migrationspolitiskt inriktningsprogram

<https://sd.se/wp-content/uploads/2018/05/Migrationspolitiskt-inriktningsprogram.pdf>

Sveriges kommuner och landsting

Sveriges viktigaste jobb finns i välfärden – Rekryteringsrapport 2018

<https://webbutik.skl.se/sv/artiklar/sveriges-viktigaste-jobb-finns-i-valfarden-.html>

Hinder för breddat utbud av yrkesutbildningar för vuxna

<https://skl.se/tjanster/press/nyheter/nyhetsarkiv/hinderforbreddatutbudavyrkesutbildningarforvuxna.24686.html>

Transportföretagen

Tempen på motorbranschen Riksrapport 2018

<https://www.transportforetagen.se/Documents/Kompetensforsorjning/TFs-Tempen/2018/Tempen-pa-motorbranschen-2018-RIKS.pdf>

UHR

Statistikdatabas för antagning

<https://www.uhr.se/studier-och-antagning/Antagningsstatistik/soka-antagningsstatistik/>

Universitetskanslersämbetet

Universitet och högskolor – Årsrapport 2018

<http://www.uka.se/download/18.661e864c1639ebc31e7750/1527582917836/rapport-2018-05-30-arsrapport-2018.pdf>

Fortsatt lågt intresse för bristyrken

<http://news.cision.com/se/universitetskanslersambetet/r/fortsatt-lagt-intresse-for-bristyrken,c2534123>

www.svensktnaringsliv.se

Storgatan 19, 114 82 Stockholm

Telefon 08-553 430 00